proLékaře.cz | 12.11.2026

Zemřel doc. MUDr. Edgar Lukáš, DrSc. (1932–2020)

Dne 17. října 2020 zemřel doc. MUDr. Edgar Lukáš, DrSc., nestor a po dlouhá desetiletí vůdčí osobnost průmyslové neurologie v naší republice.

Doc. Lukáš se narodil 3. 7. 1932 v Praze. Po maturitě na Akademickém gymnáziu v Praze musel rok pracovat v továrně, než mu bylo umožněno studium na Lékařské fakultě UK. Po promoci v roce 1957 nastoupil dle umístěnky na Neurologické oddělení v Rumburku, kde strávil 7 let.

V roce 1964 vyhrál konkurz pro přijetí do Ústavu hygieny práce a nemocí z povolání v Praze (nyní součást Státního zdravotního ústavu). V jeho čele stál prof. MUDr. Jaroslav Teisinger, DrSc., který byl zároveň přednostou Kliniky nemocí z povolání Všeobecné fakultní nemocnice. Na této klinice doc. Lukáš působil jako neurologický konziliář až do roku 2006. Navázal úzkou spolupráci s Neurologickou klinikou ILF (později IPVZ). Na svém mateřském pracovišti, jímž bylo Centrum hygieny práce a pracovního lékařství Státního zdravotního ústavu, strávil většinu svého pracovního života od roku 1964 do 2005. Zastával funkce zástupce vedoucího Centra a vedoucího výzkumné skupiny zaměřující se na nemoci z povolání.

Zabýval se průmyslovou neurologií v celé šíři. V centru jeho zájmu, coby elektromyografisty, byla problematika „periferního neuronu", zejména kompresivních a vibračních neuropatií. Měl velkou zásluhu na tom, že v roce 1988 byla do seznamu nemocí z povolání přidaná položka, která umožnila odškodnit jako nemoc z povolání onemocnění periferních nervů z dlouhodobého, jednostranného a nadměrného přetěžování. Leitmotivem vědecké experimentální práce Dr. Lukáše byla problematika sirouhlíkové polyneuropatie. Významně přispěl k objasnění jejích patofyziologických mechanizmů a jejího „diabetic-like" pozadí.

Atestaci z neurologie I. stupně složil v roce 1964, II. stupně v roce 1973. V roce 1968 dosáhl titulu „CSc." obhajobou práce „Problematika onemocnění periferních nervů z vibrací". V roce 1982 získal titul „DrSc." za práci na téma „Sirouhlíková polyneuropatie v klinice a experimentu". Teprve po revoluci roku 1989 mu bylo umožněno habilitovat. Titul docenta získal na 1. LF UK v roce 1993.

Prof. MUDr. Klimková-Deutschová přizvala Dr. Lukáše do Sekce průmyslové neurologie České neurologické společnosti, kde zastával funkci vědeckého sekretáře a od roku 1981 do roku 2006 funkci předsedy. Zorganizoval 5 mezinárodních kongresů průmyslové neurologie v letech 1969, 1974, 1979, 1984 a 1990. V době, kdy bylo cestování na západ obtížné a kontakty se zahraničím byly omezené, dokázal díky svému mezinárodnímu renomé získat k vystoupení v Praze řadu zahraničních špičkových odborníků, neurologů i pracovních lékařů. Kongresu v roce 1990 se zúčastnil dokonce i prof. Masland z USA, tehdejší prezident Světové neurologické federace. Tyto kongresy se tak staly platformou pro setkávání a výměnu zkušeností mezi našimi a zahraničními odborníky a významně přispěly k integraci české školy průmyslové neurologie do mezinárodní vědecké komunity. Založil také tradici každoročních Dnů průmyslové neurologie, kterých se uskutečnilo již téměř 40.

V letech 1981–1985 byl zvolen chairmanem Research Group on Neurotoxicology WFN. Předsedal také Scientist Panel on Neurotoxicology, Occupational and Environmental Neurology EFNS a byl členem Committee on Neurotoxicology ICOH.

Publikoval více než 100 originálních prací ve světovém i domácím odborném tisku a přednesl více než 200 sdělení na tuzemských i zahraničních kongresech a konferencích. Jeho H-index je tč. 12 a citační ohlasy se pohybují kolem počtu 500. Článek „The development and prognosis of chronic intoxication by tetrachlordibenzo-p-dioxin in men", na kterém se podílel spolu s autory z Kliniky nemocí z povolání, byl dosud citován 109×. V rámci svého pedagogického působení na 1. LF a v IPVZ předal své zkušenosti již několika generacím studentů, neurologů i odborníků pro pracovní lékařství.

Po několik volebních období byl členem výboru Společnosti pracovního lékařství ČLS JEP a členem redakční rady časopisu Pracovní lékařství. Za svoje zásluhy byl vyznamenán medailí „Pro merito" České lékařské společnosti J. E. Purkyně a Teisingerovou medailí Společnosti pracovního lékařství.

Vědecké a organizační výsledky práce doc. Lukáše ho řadí mezi špičky oboru průmyslové neurologie druhé poloviny 20. století v národním i mezinárodním měřítku. Jeho osobnost však byla zcela jedinečná. Byl skutečný aristokrat ducha, ušlechtilý a moudrý člověk. Jeho šarm a noblesní chování mu získávaly úctu a přátele, kamkoli přišel. Měl široké kulturní zájmy a nic lidského mu nebylo cizí. Miloval Šumavu, odkud pocházela jeho rodina, myslivost a svého jezevčíka Ťu.

Na Edgara budeme vzpomínat jako na špičkového vědce, skvělého učitele a hlavně jako na mimořádně ušlechtilého člověka.

Pavel Urban
Edvard Ehler